

МИТОВИ О ЕВРОПСКОЈ УНИЈИ

МИТОВИ

О ЕВРОПСКОЈ УНИЈИ

Издавач

Република Србија
Министарство за европске интеграције

За издавача

Јадранка Јоксимовић

Аутор

Владимир М. Павловић

Уредник

Ивана Ђурић

Лектор

Ана Петровић

Илустрације и графичка обрада

Смиљана Пешић

Штампа

Књига Комерц

Тираж

600 примерака

Београд, 2017.

Друго издање

ISBN 978-86-84979-71-3

САДРЖАЈ

- 7 *Реч издавача*
- 8 **МИТ 1**
#ИзгубићемоСамосталност
#ИзгубићемоСрпскиИдентитет
- 10 **МИТ 2**
#ЧланствоУЕУ=ЧланствоУНАТО
- 12 **МИТ 3**
#НећеБитиЋирилице
- 14 **МИТ 4**
#НеУЕУ
#ЗаштоСрбијаНеМожеКаоШвајцарскаИНорвешка
- 16 **Мит 5**
#ЕЕПАлтернативаЕУ
- 18 **Мит 6**
#ИстиПроизводРазличитКвалитет
#ИстаРобаРазличитиАршини
#УвекБољеЗаЕУНегоЗаНас
- 20 **Мит 7**
#ЕУИнтеграцијеОнемогућавајуПривреднуСарадњуСрбијеИРусије
- 22 **Мит 8**
#СрпскаПривредаПропадаЗбогЕУ
- 24 **Мит 9**
#ЧланствоУЕУвишеШтетеНегоКористи
- 26 **Мит 10**
#ЈешћемоГМО

- 28 **Мит 11:**
#ЕУНећеДозволитиДаПечемоРакију
#НеОдЕУЗаСвињокољ
- 30 **Мит 12**
#ЕУЗабрањујеЛековитоБиљеЧајевеМед
- 32 **Мит 13**
#ЗбогомКривимКраставцимаИКвргавимШаргарепама
- 34 **Мит 14**
#КрајЗаСрпскеТрадиционалнеПроизводе
#ОдФутошкогКупусаПрекоХомољскогМедаДоПиротскогСира
- 36 **Мит 15**
#ОдливМозговаУЕУ
- 38 **Мит 16**
#ЕУЕксплоатишеРаднике
- 40 **Мит 17**
#НећеБитиПослаЗаСрпскогСељака
- 42 **Мит 18**
#СвеЋеНашеПокуповати
- 44 **МИТ 19**
#ЕУПорезиСкупљаХрана
- 46 **Мит 20**
#СлабиУсисивачиПрљавиТеписи
- 48 **Мит 21**
#СтопЕколошкимСијалицама

МИТОВИ О ЕВРОПСКОЈ УНИЈИ

„Незнање рађа гордост; гордост рађа незнање.“

Борислав Пекић

Реч издавача

О савременим митовима који нас окружују, с којима и у којима живимо, пишу и говоре многи, било да их сами креирају или да о њима дебатују. Тако је и са митовима о Европској унији и Србији, о ономе шта нас „вреба иза ћошка“, ако будемо „неопрезни“ и дозволимо да нам параграфи кроје дужину шаргарепе, облик и врсту сијалице, јачину усисивача. Или, много озбиљније, да нам одузму ћирилицу и идентитет или могућност да живимо по норвешком и швајцарском моделу, да дозволе експлоатацију радника и забране нам да чај с медом пијемо кад нас нападне грлобоља.

Нису овакве приче овдашњи изум, то је нешто са чиме се суочавају грађани свих земаља Европе, биле оне у ЕУ или тежиле ка чланству, или пак напуштале ту заједницу, као што је то недавно одлучила Велика Британија, држава чија се таблоидна штампа посебно бавила оваквим темама.

Ипак, мислимо да је важно да на неке од тих прича, које сте прочитали или чули у медијима, покушамо да

одговоримо аргументима. Нарочито због тога што мислимо да је јавна дебата веома важна и о питању приступа Србије Европској унији, које ће несумњиво утицати на животе свих грађана ове земље. Чињенице, ипак, кажу – по добру. (Европска унија је, на пример, главни спољнотрговински партнер Србије.)

И за крај овог увода али и почетак приче о митовима, прави је тренутак да цитирамо Лазара Џамића, који је у књизи „Чај од шљива“, пишући о томе како се генеришу друштвени и историјски митови и шта они значе – у његовом случају, Србима и Британцима – рекао и следеће: “Највећа трагедија митова јесте што се, ако се не одрасте, од психолошке помоћи претворе у залуђеност; пошто су затворени и непроменљиви, митови заустављају учење, убијају нијансе, одбијају анализу. Митови су Рамбо, не Чехов: тренутна, рефлексна реакција, без много размишљања. Митови су, када се оставе за собом и замене аналитичком проценом реалности, тужни. Као и земље које од њих пате. Као и њихове историје, и њихове будућности.”

Мит 1

#ИзгубићемоСамосталност
#ИзгубићемоСрпскиИдентитет

Европска унија (ЕУ) је заједница народа и држава (великих и малих) у којој државе чланице остварују сопствене интересе на европском нивоу боље и ефикасније него што би то могле да су остале изван Уније.

Све државе чланице удружују део свог суверенитета како би своје интересе оснажиле и додатно их заштитиле заједничким снагама. Србија се свог суверенитета не одриче већ га поверава Европској унији, на чије одлуке ће и сама утицати. Одлуке се доносе демократски и заједнички на нивоу Европске уније, а свака земља чланица активно учествује. То ће бити случај и са Србијом када постане чланица ЕУ. Са друге стране, важно је напоменути да су државе чланице ЕУ својим чланством повериле ЕУ само део свог суверенитета у одређеним јавним политикама али су задржале могућност да неометано заступају своје ставове иако ти ставови могу одступати од већине других држава чланица (нпр. примена споразума из Шенгена, примена монетарне политике ЕУ, примена политике сарадње у области правосуђа и унутрашњих послова).

„Јоханес Ола, представник једне од политичких фракција које заступају антиевропски курс, поручио је недавно државама које нису чланице ЕУ а на путу су да то постану да одустану од тога јер ће изгубити свој идентитет.“

Извор: Слободни медији, објављено 5. јануара 2016.
Чланак доступан на: www.slobodnimediji.com

Србија није чланица ЕУ, али одређени прописи Европске уније већ сада имају велики утицај на нашу државу. На пример, правила о безбедности хране, стандарди квалитета пољопривредних производа, санитарни и фитосанитарни прописи утичу на Србију на исти начин на који утичу на САД, Кину, Јапан, Русију и све друге земље које желе да пласирају своје производе или послују на заједничком тржишту ЕУ. Заједничко тржиште подразумева слободу кретања људи, капитала, робе и услуга. Поента чланства у ЕУ и јесте да учествујемо у креирању правила која неминовно утичу на нас.

Заједничко одлучивање почива на правилима која су унапред утврђена и то у оним областима које представљају заједничку надлежност (нпр. унутрашње тржиште ЕУ, заједничка трговинска политика). Србија ће у одређеним областима делити надлежност са ЕУ (нпр. животна средина, пољопривреда, заштита потрошача), док ће у појединим областима (нпр. јавно здравље, туризам) Србија задржати искључиву надлежност.

Грађани Србије ће такође добити и држављанство ЕУ и директно бирати сопствене представнике за Европски парламент, моћи ће да се на српском језику обрате европским институцијама и да учествују у консултативним процесима при доношењу одлука које организују европске институције.

Правним правилима ЕУ је изричито предвиђено да „Унија поштује национални идентитет држава чланица“. ЕУ се и залаже за „јединство у различитости“, приступ којим се државама чла-

уставним правилима. Велика Британија је, на основу Закона о референдуму у ЕУ, донетог 2015. године, одржала референдум о (не)останку ове државе у ЕУ у јуну 2016. године. Грађани Велике Британије су тесном већином гласали за иступање њихове земље из ЕУ (на референдуму је 51,89% грађана гласало за иступање у односу на 48,11% грађана који су гласали за останак у ЕУ). Следећи корак је званичан захтев Велике Британије за иступање из ЕУ, након кога ће започети преговори о закључивању споразума о напуштању који треба да буде

ницама пружа помоћ да очувају своје специфичности и да промовишу своје културно наслеђе и идентитет. Земље чланице ЕУ са сличним бројем становника као Србија (нпр. Грчка или Бугарска) су очувале сва своја обележја националног идентитета.

Занимљивост

Државе добровољно приступају ЕУ. Не постоји ништа што може да заустави једну земљу која је чланица ЕУ да иступи из Уније и на тај начин искаже свој пуни суверенитет. Држава постаје чланица потписивањем Уговора о приступању и његовом ратификацијом. По међународном праву, државе имају право да приступају споразумима, али и да из њих иступају.

Члан 50. Уговора о Европској унији предвиђа да се свака држава чланица може повући из Уније у складу са својим

закључен у року од две године од подношења званичног захтева.

За оне који желе да сазнају више

1. Како, зашто, да ли, када... Европска унија? Влада Републике Србије, Канцеларија за европске интеграције, Београд 2015. Доступно на: www.mei.gov.rs
2. Како функционише Европска унија – Ваш водич кроз институције ЕУ, Европска комисија, Генерални директорат за комуникације, Брисел, 2014, доступно на: www.europa.rs
3. Европа у 12 лекција, Паскал Фонтен, Европска комисија, Генерални директорат за комуникације, Брисел, 2011, доступно на: www.europa.rs

Мит 2

#ЧланствоУЕУ=ЧланствоУНАТО

Према оснивачким уговорима ЕУ, чланство у Унији није условљено чланством у НАТО. Шест земаља чланица ЕУ нису и чланице НАТО: Аустрија, Финска, Малта, Кипар, Ирска и Шведска. Стога се, приликом приступних преговора о чланству Србије у ЕУ, неће разговарати о чланству у НАТО као једном од услова за европску интеграцију Србије. ЕУ није војни савез, међутим, њени оснивачки уговори садрже одредбе о заједничкој безбедносној политици која није везана, одређена и подређена правним оквирима на основу којих функционише НАТО. Овде нарочито треба истаћи одредбе о помоћи (тзв. клаузула о узајамној помоћи – mutual assistance clause – чл. 42(7) Уговора о ЕУ) у случају да нека од држава чланица ЕУ буде жртва оружане агресије на својој територији.

Република Србија је направила свој избор о начину сарадње са НАТО. Децембра 2006. године приступила

“...Србија би у процесу евроинтеграција могла да буде условљена уласком у НАТО. Србија би уласком у НАТО потпала под неку врсту контроле САД и то би наше потезе чинило предвидљивим. Зато сам убеђен да је улазак Србије у ЕУ без претходног приступања НАТО практично немогућ. С друге стране, Путин штити руски традиционални простор и ми се ту налазимо у врло незгодној ситуацији”.

Извор: Телеграф, објављено 4. јуна 2014.

Чланак доступан на веб адреси: www.telegraf.rs

је програму Партнерство за мир. За Србију то представља оптималан оквир за остварење сопствених безбедносних циљева – унапређење одбрамбених способности уз задржавање војне неутралности. У оквиру Партнерства за мир заједничке активности Србије и НАТО, између осталог, остварују се у оквиру Групе за реформу одбране Србија-НАТО, као и кроз механизам Процеса планирања и прегледа (Planning and Review Process), који имају за циљ да подрже реформу система одбране и достизање највиших међународних оперативних стандарда у Војсци Србије.

Занимљивост

Државе чланице пружају директан и индиректан допринос средствима за рад НАТО-а. Иако је предвиђено да свака држава доприноси са најмање 2% свог националног буџета намењеног одбрани годишњем буџету

НАТО-а (који износи око 200 милијарди евра), у пракси само неколицина држава чланица испуњава обавезе у овом обиму.

Прва држава чланица ЕУ која се позвала на клаузулу о узајамној помоћи, према члану 42(7) Уговора о ЕУ, била је Француска. У новембру 2015. године, Француска је затражила помоћ од других држава након ужасавајућих терористичких напада.

За оне који желе да сазнају више

1. Мисија Републике Србије при НАТО, званична веб презентација доступна на:
www.nato-brussels.mfa.gov.rs
2. Водич кроз Партнерство за мир, веб публикација преузета са званичног сајта Министарства одбране Републике Србије, доступан на: www.mod.gov.rs
3. О партнерству НАТО и ЕУ, званична веб презентација НАТО доступна на: www.nato.int

Мит 3

#НећеБитиЋирилице

У Уговору о ЕУ изричито је наведено да Унија поштује национални идентитет држава чланица, језичку и културну разноликост. Европска унија помаже државама у очувању њихових посебности у различитим културним изразима. Званични језик сваке државе чланице је у исто време званични језик Уније, тако да ће по уласку наше земље у ЕУ и српски језик постати званични језик, а ћирилица је већ званично писмо захваљујући Бугарској која је чланица ЕУ. Члан 22. Повеље о основним правима Европске уније наглашава поштовање језичке разноликости и садржи одредбе које забрањују дискриминацију, укључујући језичку дискриминацију.

Посебно треба нагласити да ће током приступних преговора за чланство Србије у ЕУ званично бити дефинисано да српски језик постаје службени језик ЕУ, као и службени језик европских институција. Припрема правних тековина Европске уније на службеном језику државе кандидата је и неопходан услов за чланство али и велики изазов, пред којим се налазе све државе које се припремају за пуноправно чланство у Европској унији.

“Покушавају нас убиједити у то да је ћирилица старомодна и непрактична и да се с њом, као ни са православљем, „не може у Европу“.

Извор: Центар академске речи, објављено 13. јануара 2016.
Чланак доступан на веб адреси: www.carsa.rs

То значи да ће се сви документи преводити на српски језик и бити доступни грађанима Србије на њиховом језику. Грађани Србије ће, такође, моћи да се обраћају

институцијама Европске уније на свом језику, а српски представници у Европском парламенту моћи ће у парламентарном раду да користе српски језик.

Занимљивост

У институцијама ЕУ се користе 24 званична језика. Само у Европској комисији је стално запослено 1700 лингвиста, а Европска комисија има једну од највећих преводачких служби на свету коју чини око 3600 преводаца.

За оне који желе да сазнају више

1. Supporting Language Learning and Linguistic Diversity, Званична интернет презентација Европске комисије, Генерални директорат за образовање и културу, доступно на: www.ec.europa.eu
2. Као резултат процеса превођења правних тековина на српски језик за потребе европских интеграција, Канцеларија за европске интеграције припрема и ажурира:
 - Евроним, вишејезичну базу термина:
www.prevodjenje.mei.gov.rs
 - Евротеку, паралелни енглеско-српски корпус:
www.mei.gov.rs
3. Превођење и вишејезичност, Европска комисија, Генерални директорат за превођење, Луксембург 2012. године. Превела и штампала Делегација Европске уније у Републици Србији, 2013. године. Доступно на: www.euinfo.rs

Мит 4

#НеУЕУ

#ЗаштоСрбијаНеМожеКао
ШвајцарскаИНорвешка

Швајцарска и Норвешка нису приступиле ЕУ свака из својих разлога, али оно што је карактеристично за обе јесте то да су у питању државе са изузетно уређеним системом, високим друштвеним бруто производом и високим степеном заштите и промовисања људских права. Швајцарска и Норвешка су земље са стабилним и уређеним политичким системима, обе државе усклађују своје стратешке и правне системе са ЕУ, примењују ЕУ стандарде, а у разним областима их чак превазилазе (нпр. стандарди политике животне средине у Норвешкој

“Слушамо по ко зна који пут да природно припадамо Европи – као да неко може да нас избрише са карте и пресели у Азију или Африку, да ће од тога пре свега имати користи грађани Србије јер ће, видите ли, реформе које спроводимо у оквиру процеса евроинтеграција донети већу владавину закона, транспарентност рада државних органа, стриктно поштовање права грађана итд. – као да је реформе могуће спроводити искључиво кроз европски пут и као да су све друге државе које нису у ЕУ, рецимо Швајцарска, остале замрзнуте у простору и времену и престале да се међају и усавршавају одговарајући на изазове времена.

Ако и заборавимо чињеницу да, поред поменуте Швајцарске, чланица ЕУ није и једна Норвешка, земља за узор кад је реч о демократији и нивоу људских права, или да је Исланд добио статус кандидата па се предомислио и повукао захтев за чланство, јер су му национални интереси били пречи, избегличка криза убедљиво је демонстрирала све мањкавости уније”.

Извор: Спутник Србија, објављено 30. новембра 2015.
Чланак доступан на веб адреси: rs.sputniknews.com

су изнад стандарда политике животне средине у ЕУ). Обе државе су део Европског економског простора (European Economic Area) – ЕЕП, што значи да су већ укључене у креирање економске политике на нивоу ЕУ. Швајцарска је потписала и ратификовала споразум са ЕУ којим се омогућава слободно кретање људи (Шенгенски споразум).

Србија се налази у другачијој ситуацији и суочена је са различитим изазовима када је у питању изградња де-

мократије, владавине права, људских права и заштите мањина и функционалне тржишне привреде.

За Србију чланство у ЕУ представља референтни оквир који ће омогућити прилагођавање закона, институција, економије и целокупног друштва условима и стандардима који важе у државама чланицама и тиме обезбедити владавину права и економски напредак.

Србија у процесу усклађивања са ЕУ стандардима и прихватања ЕУ вредности може да рачуна на техничку и финансијску помоћ ЕУ. На крају, Србија ће извесно бити нето прималац средстава након уласка у ЕУ (имаће на располагању више средстава из буџета ЕУ него што ће давати у тај буџет). Ова средства и техничка помоћ биће од кључног значаја за спровођење реформи које ће приближити квалитет живота грађана Србије оном који постоји на нивоу ЕУ.

Занимљивост

Грађани Норвешке су се два пута на референдумима изјашњавали о чланству у ЕУ (1972. и 1994) и оба пута су, тесном већином, били против чланства. Током свих година разлози за отпор чланству најчешће се правдају активним учешћем у унутрашњем тржишту ЕУ кроз ЕЕП, достигнутим високим нивоом стандарда живљења, страхом грађана да ће чланство у ЕУ одузети могућност да суверено одлучују о својим ресурсима (нафта и рибарство).

Швајцарска је поднела кандидатуру за чланство у ЕУ 1992, међутим, на референдуму је више од 50 одсто Швајцараца гласало против чланства. Главни разлози за овакав исход су били забринутост за губитак традиционалне војне неутралности, губитак повластица за

швајцарске пољопривреднике и страх од губитка права грађана Швајцарске да одлучују путем референдума о питањима која би би прешла у надлежност институција ЕУ у случају евентуалног чланства Швајцарске у ЕУ.

Исланд је приступио Европском економском простору 1994. године, а 2009. године је поднео кандидатуру за чланство у ЕУ. Преговори са ЕУ о чланству су започети, међутим, Влада Исланда је привремено обуставила преговоре 2013. године да би 2015. године званично саопштила да „Исланд не треба више сматрати кандидатом за чланство у ЕУ“. Исланд кроз Европски економски простор учествује у јединственом тржишту ЕУ и има споразум о слободној трговини са ЕУ од 1972. године. Две трећине спољнотрговинске размене Исланда је са земљама ЕУ.

За оне који желе да сазнају више

1. Norway and the EU – partners for Europe, Norwegian Ministry of Foreign Affairs, 2015, доступно на: www.eu-norway.org
2. EU relations with Switzerland, The official web page of the European Union External Action, доступно на: www.eeas.europa.eu
3. The EU and Island, The official web page of the European Neighbourhood Policy, доступно на: www.ec.europa.eu

Мит 5

#ЕЕП Алтернатива ЕУ

#Зашто Србија Не Може Као
Швајцарска И Норвешка

У јавности се често говори да Европски економски простор (ЕЕП) представља добру алтернативу чланству Србије у ЕУ. ЕЕП је заснован на међународном споразуму којим је државама чланицама Европске зоне слободне трговине (European Free Trade Area – ЕФТА) и ЕЕП-а омогућено да постану део јединственог унутрашњег тржишта ЕУ, уз услов да примене ЕУ прописе који се односе на унутрашње тржиште. Споразум је, у начелу, преузео принципе на којима је утемељено унутрашње тржиште ЕУ, а обухвата и друге јавне политике (нпр. социјална политика и животна средина).

Земља чланица ЕЕП мора бити или чланица ЕУ или чланица ЕФТА. Сама ЕФТА нема разрађену политику проширења (последња држава чланица ЕФТА је Лихтенштајн који јој је приступио 1991. године). Пракса је, у ствари, супротна – државе су напуштале ЕФТА да би ушле у ЕУ

“Једна је алтернатива да останемо на досадашњим односима са ЕУ, који су доста развијени (слободна трговина), и чекамо боља времена. Друга је прикључење Европском економском простору, кроз ЕФТА и даље преговоре са ЕУ. То би био економски концепт придруживања, без политичког.”

Извор: Политика, објављено 8. априла 2013.

Чланак доступан на веб адреси: www.politika.rs

или ЕПП. Ако претпоставимо да Србија постави за свој циљ да чланством у ЕФТА, као међукорак, дугорочно оствари чланство у ЕЕП-у, онда се мора нагласити да ће о томе, на крају, гласати ЕУ и њене државе чланице.

Само чланство у ЕПП-у подразумева усаглашавање, без техничке и финансијске помоћи са стране, око 6 000 правних аката који представљају правне тековине ЕУ, али су правно обавезујуће и за државе чланице ЕЕП. Ово би значило да Србија мора сопственим ресурсима да спроведе захтевне реформе услед примене ових правних аката. Чланство у ЕУ, са друге стране, подразумева сталну техничку и финансијску подршку ЕУ држави кандидату приликом усвајања и примене правних тековина ЕУ у процесу приступања.

Евентуално чланство у ЕЕП за Србију би дугорочно до- вело до врло неповољне ситуације у којој би она без- условно прихватила примену правних тековина ЕУ које су део Споразума о ЕЕП-у, без могућности да ути- че на доношење тих прописа у оквиру ЕУ. Чланство у ЕУ, логично, подразумева могућност да Србија буде пред- стављена у кључним институцијама ЕУ и да утиче на процес креирања јавних политика и усвајање правних тековина ЕУ.

Улазак у ЕЕП би за Србију по аутоматизму значио оду- стајање од структурних и кохезионих фондова ЕУ који представљају изузетно важан инструмент за спро- вођење реформи које доноси процес усвајања и при- мене јавних политика и правних тековина ЕУ.

Интеграција у ЕЕП, коначно, не подразумева интеграцију и самим тим унапређење појединих врло важних јав- них политика за нашу државу (нпр. пољопривреда, тр- говина, царина).

Занимљивост

Државе чланице ЕФТА и ЕЕП-а кроз ЕЕП учествују у ЕУ програмима, имају право учешћа у раду ЕУ агенција (без права гласа) у областима које се односе на функ- ционисање унутрашњег тржишта. Ове државе су, тако- ђе, обавезне да пружају финансијску подршку економ- ској и социјалној кохезији Европске уније.

ЕЕП је, у тренутку када је настао, био намењен земља- ма ЕФТА (Шведска, Финска, Аустрија) са циљем иско- ришћавања погодности јединственог тржишта које неће бити праћено евентуалним продубљењем инте- грације. Ове државе су, ипак, процениле да им је члан-

ство у ЕУ корисније од чланства у ЕЕП-у. У наредним та- ласима проширења ниједан од тадашњих кандидата за чланство у ЕУ није прихватио могућност чланства у ЕЕП као својеврсно „делимично“ чланство у ЕУ.

За оне који желе да сазнају више

1. Званични веб сајт Европског економског простора доступан на: www.efta.int
2. Чланак „О корисности чланства у Европској унији“, објављен у листу Политика, 3. априла 2013, доступан на: www.politika.rs
3. Чланак „Предности чланства: ЕУ испред ЕЕП“, објављен у листу Политика, 19. марта 2013. године, доступан на: www.politika.rs

Мит 6

#ИстиПроизводРазличитКвалитет

ИстаРобаРазличитиАршини

УвекБољеЗаЕУНегоЗаНас

Кад је реч о евентуалним разликама у квалитету и саставу производа на српском тржишту (нпр. чоколада) у односу на квалитет и састав истих производа на ЕУ тржишту, она је превасходно резултат чињенице да домаћи прописи који регулишу ове области још не предвиђају високе стандарде као они у ЕУ.

Придруживање Србије ЕУ подразумева обавезу усклађивања наших прописа са прописима ЕУ ради достизања виших стандарда за производњу и промет најразличитијих врста производа (играчака, електричних уређаја, козметике, фармацевтских производа, хране...). Чланство у ЕУ, са друге стране, подразумева и повећани степен заштите потрошача којима се законодавством ЕУ штите потрошачка права, обе-

“Чоколада познатог светског произвођача намењена југоисточном тржишту има исти састав као њена „парџакиња“ која стиже до западних купаца. Али, има и још један додатак - емулгатор Е 476. Ова насумична анализа „Новости“ у којој смо декларацију чоколаде купљене у Италији упоредили са истим производом са српских рафова, само додатно подгрева сумње потрошача који чврсто верују да за свој новац у Србији не добијају исти квалитет као купци у западној Европи. Ваља напоменути да је у српским радњама доступна и „западна“ верзија истог слаткиша, у коме млечне масти нису морале да се додатно „хомогенизују“...”

Извор: Вечерње новости, објављено 16. јула 2013.

Чланак доступан на веб адреси: www.novosti.rs

збеђује помоћ у брзом и делотворном решавању спорова са трговцима, гарантује сигурност производа купљених на јединственом тржишту и олакшава одабир на основу јасних, тачних и доследних информација о производима.

Занимљивост

Прописима ЕУ о безбедности хране, потрошачима се гарантује висок степен заштите за све врсте хране и прехранбених производа у свим фазама производње и промета. Строгим правилима олакшава се препознавање органске хране, и хране произведене на одређени начин. Информације маркетиншког типа које упућују на предности одређених састојака хране за

здравље корисника су дозвољене само након одобрења базираног на научној процени. Неутемељени и заваравући наводи су основ за покретање поступка против произвођача.

Европска унија гарантује безбедност козметичких препарата кроз заједничка правила о саставу, означавању и амбалажи ових производа.

На тржишту ЕУ је пронађено више од 16500 опасних производа у последњих десет година. Број захтева за стављање ван промета се удвостручио од 2007. године. До 2006. године било је 1000 оваквих захтева годишње, док је у наредном периоду забележен пораст од скоро 2000 захтева годишње. Издаци потрошача чине 57% бруто домаћег производа (БДП) ЕУ.

За оне који желе да сазнају више

1. Званична интернет презентација политике ЕУ у области заштите потрошача, доступно на: www.europa.eu
2. Политике Европске уније: Потрошачи, Европска комисија, Генерални директорат за комуникације, Брисел, новембар, 2014. Доступно на: www.europa.eu
3. Званична интернет презентација ЕУ за стандарде квалитета које треба да испуне произвођачи уколико желе да пласирају производе на тржиште ЕУ: www.ec.europa.eu

Мит 7

#ЕУИнтеграцијеОнемогућавају ПривреднуСарадњуСрбијеИРусије

Српска привреда неће доживети општи суноврат након укидања Споразума о слободној трговини са Русијом. Примера ради, према званичним подацима Републичког завода за статистику, када је у питању спољнотрговинска робна размена за период јануар–јун 2016. године, Србија највише извози на тржиште ЕУ – 67,2%, затим на тржишта земаља ЦЕФТА (Земље Западног Балкана и Молдавија) – 17,4%, док извоз у Руску Федерацију чини 5,2 одсто удела у укупном српском извозу.

Споразум о слободној трговини са Русијом, са садржином коју сада има, остаће на снази до ступања Србије у чланство ЕУ. Након ступања у чланство Србија ће морати да своју царинску политику у потпуности усклади са царинском политиком ЕУ, која подразумева забрану царина између држава чланица на увоз и извоз и свих дажбина које имају исто дејство, као и усвајање

“Европска комисија тражи да раскинемо споразум о слободној трговини који имамо са Русијом од 2000. године. ЕУ нам предлаже економско самоубиство.”

Извор: Информер

Наслов: „Европа убија Србију“, објављено 31. октобра 2015.

заједничке царинске тарифе у њиховим односима с трећим земљама.

Треба напоменути да највећи српски извозници, попут *Фијата* из Крагујевца, *Тигар* гуме из Пирота или *Филипа Мориса* из Ниша, у овом тренутку немају могућност да извозе на тржиште Руске Федерације без плаћања царина. Њихови производи (путнички аутомобили и друга моторна возила, пнеуматске гуме и цигарете) су изузети из бесцаринског режима на основу Споразума о слободној трговини са Руском Федерацијом.

Европска унија је главни спољнотрговински партнер Србије. Државе чланице ЕУ чине 67,2% наше укупне спољнотрговинске размене у претходном шестомесечном периоду.

Кад је у питању извоз, Русија је тек четврти партнер Србије. Србија више извози у Италију (извоз у вредности од 562,3 мил. долара), Немачку (извоз у вредности од 466,27 мил. долара) и Босну и Херцеговину (извоз у вредности од 275,4 мил. долара). Србија је у овом периоду у Русију извезла робе у вредности од 180,7 милиона долара, а увезено је руске робе (углавном гаса, природног и индустријског и обојених метала) у вредности од 392,6 милиона долара.

Енергетска политика Србије почива на партнерству са Русијом, а ЕУ је, у досадашњем току приступних преговора, давала пуну подршку развијању односа између Србије и Русије у постизању енергетске стабилности у Србији.

Ако погледамо појединачне државе, суфицит у размени је остварен са Босном и Херцеговином, Црном Гором и Македонијом. Овде треба још напоменути и суфицит остварен у спољнотрговинској размени са Италијом, Румунијом, Словачком, Великом Британијом и Бугарском. Највећи дефицит јавља се у трговини са Кином (због увоза телефона за мрежу станица и лаптопова) и Руском Федерацијом (због увоза енергената, пре свега, нафте и гаса). (Извор: Спољнотрговинска робна размена Републике Србије, март 2016. Саопштење за јавност, Републички Завод за статистику, Београд, април 2016.)

Занимљивост

Други по важности спољнотрговински партнер Србије су земље ЦЕФТА, са којима Србија има суфицит у размени од 591,1 мил. долара, који је резултат углавном извоза пољопривредних производа (житарице и производи од њих и разне врсте пића), производа од метала, као и извоза разних готових производа. Када је реч о увозу, најзаступљенији су гвожђе и челик, камени угаљ

и брикети, поврће и воће, медицински и фармацеутски производи. Извоз Србије износи 798,7 а увоз 207,6 мил. долара. Покривеност увоза извозом је 384,7% (Спољнотрговинска робна размена Републике Србије, април 2016. године – Саопштење за јавност, Републички завод за статистику).

За оне који желе да сазнају више

1. Спољнотрговинска робна размена Републике Србије, март 2015, Саопштење за јавност, Републички завод за статистику, доступно на: webrzs.stat.gov.rs
2. Месечни статистички билтен, фебруар 2016, Републички завод за статистику, доступно на: webrzs.stat.gov.rs

Мит 8

#СрпскаПривредаПропадаЗбогЕУ

Интеграција Србије у ЕУ неће довести до пропасти српске привреде, напротив, у глобализованом привредном окружењу развој Србије ће у великој мери почивати на интеграцији српске привреде у европске привредне токове. Тржиште ЕУ је тржиште без царина и других увозних ограничења, а заједничка правила јединственог тржишта ЕУ омогућавају равноправан приступ свим привредним субјектима на територији на којој живи више од пола милијарде становника. Колико ће српска привреда бити конкурентна на тржишту Европске уније зависи од предузетничког духа, улагања у технологију и образовања те промовисања српских производа на тржишту ЕУ.

Државе чланице ЕУ су одговорне за управљање својом привредом и суверено управљају својом пореском по-

литиком која је једно од обележја националног суверенитета. Чланство Србије у ЕУ доноси следеће користи за српску привреду:

1. укидање препрека слободној трговини робом,
2. слободно кретање радника и капитала,
3. повећање избора и квалитета производа због веће конкуренције,
4. слобода пружања услуга на целом тржишту ЕУ,
5. смањење административних препрека за пословање на заједничком тржишту,
6. повећање инвестиција, запослености и плата,
7. транспарентност прописа који уређују привредну делатност и надзор на финансијском тржишту,

"Због примене ССП-а Србија је за претходне три и по године изгубила скоро 600 милиона евра директних прихода од нижих царина (...) индиректна штета за српску привреду (је) много већа. Последице су губитак радних места и затварање великог броја домаћих предузећа која су изложена неравноправној тржишној утакмици с много јачим компанијама из ЕУ."

Извор: РТС, објављено 29. априла 2012.

Чланак доступан на веб адреси: www.rtv.rs

8. транспарентност спровођења јавних набавки и правила о додели државне помоћи,
9. развој електронске трговине, дигиталних услуга и високи стандарди у заштити права интелектуалне својине и
10. међусобно признавање професионалних квалификација.

У ЕУ се нарочита пажња посвећује малим и средњим предузећима (МСП). МСП се стављају у први план приликом осмишљавања и примене ЕУ политика којима се осигурава да се овај сектор додатно не оптерећује. ЕУ законодавство пролази тзв. „МСП тест“ којим се проверава како ће ове политике и прописи утицати на МСП.

Ступањем на снагу Споразума о стабилизацији и придруживању (ССП) 2013. године српска предузећа имају исти третман као и понуђачи из ЕУ, када су у питању јавне набавке на тржишту ЕУ. Српска предузећа ће нужно морати да унапреде своје пословање у складу са техничким захтевима за производе и прописима о безбедности производа.

Примера ради, од 2008. године када је потписан ССП па до краја 2014. године (ССП је ступио на снагу у септембру 2013) покривеност увоза извозом у размени са ЕУ се повећала са 44,4% на 76,6%.

Привредници из Србије од 2009. године имају приступ Европској мрежи предузетништва, мрежи преко 600 организација које пружају услуге предузећима са циљем да српски привредни субјекти максимално искористе могућности које пружа заједничко тржиште ЕУ.

Занимљивост

У ЕУ функционише 23 милиона малих и средњих предузећа која чине 98% предузећа, обезбеђују 67% радних места и отварају 85% нових радних места. Већина ових предузећа су тзв. микропредузећа – предузећа која запошљавају мање од 10 лица и чији годишњи буџети не прелазе два милиона евра.

Од 2011. на нивоу ЕУ је успостављена мрежа изасланика држава чланица за МСП, са циљем да обезбеди осмишљавање и примену политика ЕУ, на националном, регионалном и локалном нивоу, у складу са специфичностима и потребама МСП.

Према истраживању из 2012. године, само 30% свих предузетника су жене. Европска комисија је успоставила Европску мрежу амбасадорки женског предузетништва како би покренула предузетништво међу женама. Ову мрежу чини 270 предузетница.

За оне који желе да сазнају више

1. Водич за пословање у ЕУ, Водич Привредне коморе Србије, доступан на: www.pks.rs
2. Европска мрежа предузетништва (Enetrprise Europe Network), званична веб презентација доступна на: een.ec.europa.eu
3. PRO INNO EUROPE – званична веб презентација мреже за иновацију у предузетништву, доступна на: www.insme.org

Мит 9

#ЧланствоУЕУвишеШтетеНегоКористи

Европска комисија је 23. децембра 2013. усвојила национални програм за Србију у оквиру Инструмента за претприступну помоћ (ИПА) за 2013. годину. Програм вредан 178,7 милиона евра помаже Србији да спроведе реформе у кључним областима као што су владавина права, јавна администрација, социјална инклузија, развој приватног сектора, превоз, животна средина, енергетика и пољопривреда. Поред националног ИПА програма за 2013. годину, Србији су доступни фондови ЕУ и преко програма подршке невладином сектору (Civil Society Facility) у износу до 2,5 милиона евра намењеног оснаживању улоге цивилног друштва у процесу европских интеграција и креирању јавних политика, нарочито у областима које се односе на људска права и слободу, реформу правосудја, антикорупцијску политику. Затим, програм ТЕМПУС у износу од 4 милиона евра са циљем подршке реформи и модернизације високог образовања у Србији, као и средства за избеглице у оквиру Регионалног програма стамбеног збрињавања (12 милиона евра).

"У почетку, када је Србија после петоктобарског пуча тек кретала пут Европске уније, из претприступних (ИПА) фондова је годишње добијала и преко 100 милиона евра бесповратне помоћи. За 2016. је, међутим, планирано да пристигне само 29,71 милион евра и то под условом да и наша држава обезбеди 8,13 милиона евра сопственог учешћа. Што смо ближи Европи, то су трошкови већи, а финансијска помоћ мања."

Извор: Таблоид, објављено 14. јула 2016.

Чланак је доступан на: www.magazin-tabloid.com

У оквиру ИПА II за 2014-2020, Европска комисија ће се, заједно са српским властима, фокусирати на то да се само стратешки значајни и развијени пројекти узму у разматрање за финансирање у оквиру секторског приступа. Укупан буџет за Србију за овај период износи милијарду и петсто осам милиона евра.

Да би могла да управља овим средствима, Република Србија мора да преузме одговорност за управљање претприступним фондовима без претходног тражења одобрење и провере од стране Европске комисије, како би се постепено оспособљавала за самостално управљање фондовима и након ступања у чланство у ЕУ. Србија је добила акредитацију за самостално коришћење фондова ЕУ, односно децентрализовани систем управљања фондовима. Кључни изазови за привлачење ових средстава леже у: развоју ефикасних институција на свим нивоима – са одговарајућим капацитетима за управљање фондовима, познавању сложених ЕУ процедура и стратешком приступу планирању програма за трошење фондова у складу са стратешким

оквирима. Успешно повлачење предвиђених средстава из фондова, такође, подразумева одговорно макроекономско управљање на нивоу државе, уз успостављен функционални оквир за кофинансирање.

Занимљивост

У протеклих 15 година Европска унија је Србији донирала више од три милијарде евра помоћи. Осим донација из претприступних фондова ЕУ, које називамо ИПА фондовима, и саме земље чланице Европске уније обезбедиле су значајну финансијску подршку нашој земљи. За разлику од кредита које неке државе нуде Србији, новац из ИПА фондова је бесповратан – тако добијени, а успешно потрошени новац, Србија не враћа. Од 2000. године, ЕУ је, заједно са државама члани-

цама, убедљиво највећи донатор са 75 одсто од укупне бесповратне помоћи коју је Србија примила.

ЕУ је у Србији инвестирала у саобраћајну инфраструктуру, здравство, квалитет ваздуха и воде, управљање отпадом, приступање програмима ЕУ као што је Ерасмус и реформу јавне управе како би пружала боље услуге грађанима. Последњих година помоћ је све више оријентисана на припреме за чланство у ЕУ.

Када су Србију у мају 2014. задесиле катастрофалне поплаве, Европска унија је међу првима реаговала. Одмах су послати тимови специјалаца и хуманитарна помоћ а Европска унија је укупно обезбедила више од 170 милиона евра помоћи.

Све нове државе чланице Европске уније, тј. 13 држава које су од 2004. године ступиле у чланство, су нето примаоци, што значи да из буџета ЕУ више примају него што у њега уплаћују. У прве две и по године чланства (2004-2006) 10 нових чланица (Бугарска и Румунија постале су чланице 2007) примиле су из буџета ЕУ укупно 41 милијарду евра.

За оне који желе да сазнају више

1. ИПА за почетнике, Публикација Министарства финансија Владе Републике Србије, доступна на: www.mei.gov.rs
2. ISDACON – Информациони систем за координацију развојне помоћи у Републици Србији, званична веб презентација доступна на: www.evropa.gov.rs
3. Финансирање средствима из ЕУ, званична презентација Европске комисије доступна на: www.europa.eu

Мит 10

#ЈешћемоГМО

"...Након што је Европска комисија у свом извештају констатовала да законска регулатива о ГМО у Србији није усклађена са законодавством ЕУ, питање о дистрибуцији ових производа у нашој земљи поново се нашло у жижи (...)"

Извор: Телеграф, објављено 24. октобра 2014.
Чланак доступан на веб адреси: www.telegraf.rs

ЕУ има један од најстрожих режима када су у питању генетски модификовани организми (ГМО) који се користе за људску потрошњу. Забрањено је стављање на тржиште ГМО хране која није прошла дугу и ригорозну процедуру одобравања у којој се испитују њена ризична својства. Ова процедура у пракси просечно траје око 45 месеци. На крају, одобрена ГМО храна мора бити прописно обележена, како би потрошачи били обавештени да ли храна коју купују садржи у себи генетски модификоване састојке и како би сами донели одлуку о томе да ли желе да конзумирају ГМО.

ЕУ успоставља строг систем прибављања дозвола који претходи стављању производа од генетски модифико-

ваних организама на тржиште или издавању дозвола за гајење ГМО.

Систем се заснива на начелу предострожности, што указује на крајње опрезан приступ ЕУ овом питању. Дозвола се издаје на период од десет година, а после издавања дозволе подносилац има обавезу да спроводи план контроле и надзора ГМО културе и да о резултатима редовно извештава европске институције.

У процесу издавања дозволе за ГМО културу, новоусвојена Директива ЕУ 2015/412 предвиђа систем додатне заштите за државе чланице који омогућава земљи чланици да забрани узгајање ГМО на својој територији,

позивајући се на негативне ефекте овако гајених организма на циљеве политике животне средине, пољопривредне политике или због јавног мњења. Србија може приликом усклађивања својих прописа са правилима ЕУ новим законом да преузме поменути заштитну клаузулу коју тренутно користи тринаест држава чланица ЕУ како би на својој територији забранила гајење ГМО.

Заштитну клаузулу су искористиле: Аустрија, Валонски део Белгије, Грчка, Данска, Италија, Француска, Летонија, Литванија, Мађарска, Немачка, Пољска, Холандија и Хрватска. Очекује се да Шкотска и Северна Ирска (као делови Велике Британије) такође усвоје одлуку о забрани узгоја ГМО.

Занимљивост

Увођење и примена Директиве ЕУ 2015/412 представљаће услов и за чланство Србије у Светској трговинској организацији (СТО). Решење предвиђено овом директивом су преузеле и државе чланице СТО које нису чланице ЕУ (нпр. Кина и Русија).

За оне који желе да сазнају више

1. Попис ГМО чија је употреба одобрена у ЕУ, званична веб презентација Европске комисије, доступна на: www.ec.europa.eu
2. О генетски модификованим организмима, званична веб презентација Директората за здравље и безбедност хране, доступна на: www.ec.europa.eu

Мит 11

#ЕУНећеДозволитиДаПечемоРакију,
#НеОдЕУЗаСвињокољ

Није тачно да српски традиционални пољопривредни производи (сиреви, ракија) неће моћи да се продају на тржишту Европске уније. Традиционалне производе који се праве у домаћинствима биће и даље могуће производити за сопствене потребе. Уколико се ови производи буду продавали на тржишту, биће неопходно да испуњавају опште захтеве који се односе на безбедност прехранбених производа у свим државама чланицама ЕУ. Сви производи у Европској унији морају да задовоље ове основне стандарде везане за безбедност хране, а циљ је да се потрошачи заштите од тровања храном, трихинелозе или салмонеле. Ови захтеви ЕУ су већ пренети у домаћи Закон о безбедности хране.

Европска унија неће забранити ни обичај свињокоља. Након уласка Србије у ЕУ и даље ћемо моћи да практи-

„Откако је пре три дана у једним новинама видео наслов – „Последњи свињокољ” и прочитао да по законима Европске уније нема више да се коље како се до сада клало, деда Бошко Остојић из Злакусе код Ужица, ускукао се по кући.

– Лекари ми забранили ракију, Европа ће да ми укине чварке, ошта ћу живљети – питао је на сред собе жену.”

Извор: Глас јавности, објављено 4. децембра 2007.

Чланак је доступан на адреси: www.glas-javnosti.rs

кујемо обичај свињокоља и производимо домаће кобасице, кулен, чварке итд. Клање животиња у домаћинствима и производња специјалитета од меса биће дозвољена за потрошњу у том домаћинству. Међутим, месо које ће бити намењено тржишту (месарама и продавницама) мораће да долази из кланица и објеката за прераду меса који ће радити у складу са ЕУ прописима у погледу хигијене и хуманог клања животиња. Прописи ЕУ који се тичу клања животиња врло су прецизни и не допуштају непотребно мучење животиња.

Занимљивост

Србија ће у процесу приступања ЕУ моћи да добије заштиту своје ракије од шљиве под називом “српска шљивовица”. Интересантно је да је Чешка 2007. године

заштитула у ЕУ као производ географског порекла сопствену врсту ракије од шљиве у Моравској, под називом “сливовице”.

За оне који желе да сазнају више

1. Политике Европске уније: Сигурност хране, Европска комисија, Генерални директорат за комуникације, доступно на: www.europa.eu
2. Сигурност хране, Званична презентација Европског парламента, доступно на: www.europarl.europa.eu
3. Европска агенција за сигурност хране, званична презентација доступна на: efsa.europa.eu

Мит 12

ЕУЗабрањујеЛековито БиљеЧајевеМед

Чланство Србије у ЕУ неће довести до забране употребе лековитог биља (нпр. хајдучке траве, мајчине душице) и других домаћих производа за сопствене потребе. Уколико се, међутим, ово лековито биље и други домаћи производи желе продавати, онда они морају да испуне високе стандарде ЕУ у области јавног здравља, сигурности хране и заштите потрошача. У ЕУ здравствена политика, а самим тим и политика производње и управљања лековима, и даље се налази у највећој мери у надлежности држава чланица. ЕУ је развила врло високе стандарде за производњу, рекламирање и стављање у промет биљних препарата као медицинских производа, све у интересу заштите јавног здравља на нивоу ЕУ и поштовања правила јединственог тржишта.

“Док Србија са обожавањем гледа бескрајни плави круг, и у њему жуте звезде, сањајући да ће једног дана и она да постане Звезда (европског) Гранда, неке ствари пролазе готово неопажено. На пример, да је Србија, између осталог, потписала злогласни CODEX ALIMENTARIUS. Од пре месец дана, у земљама чланицама Европске уније не сме да се продаје лековито биље и природни лекови на бази трава, што укључује и чајеве, али и мед.”

Извор: Вечерње новости online, објављено: 11. маја 2013.

Чланак је доступан на: www.novosti.rs

Према правилима ЕУ, сваки биљни препарат који испуњава стандарде предвиђене прописима ЕУ сматра се медицинским производом и подлеже истим прописима као и други медицински производи. ЕУ је, такође, изградила и посебан правни оквир за тзв. традиционалне биљне препарате. Овим правилима се захтева да при регистрацији традиционалних биљних препарата морају бити задовољени специфични стандарди који се односе на квалитет и сигурност њихове хумане употребе. Препорука је, иначе, да овако регистровани препарати могу да се користе без лекарског рецепта. Национална агенција државе чланице је кључна институција која доноси одлуку о томе да ли је неки производ биљни медицински производ, традиционални биљни препарат или додатак исхрани.

Националне агенције се у свом раду ослањају на ЕУ институције, нарочито на Комитет за биљне лекове у оквиру Европске агенције за лекове. Овај комитет пружа експертску помоћ државама чланицама током тзв. поједностављене процедуре регистрације биљних медицинских производа и традиционалних биљних препарата. Комитет за биљне лекове има кључну улогу у давању мишљења о производима и препаратима који ће се наћи на тзв. ЕУ листи биљних супстанци, препарата и њихових комбинација које се користе у производњи биљних медицинских производа и традиционалних биљних препарата. Циљ ове листе је да се олакша поступак регистрације у државама чланицама, да достигне висок ниво хармонизације у примени ових препарата и висок ниво квалитета и поузданости ових производа.

Занимљивост

Кодекс алиментаријус комисију (Codex Alimentarius Commission) основале су 1963. године Светска здравствена организација (СЗО) и Организација за храну и пољопривреду (ФАО), са основним задатком да доноси и усаглашава стандарде из области хране – ради заштите здравља потрошача и олакшавања међународне трговине храном. Европска унија и све земље ЕУ су чланице ове комисије. Комисија доноси опште стандарде, укључујући стандарде за хигијену, означавање, заостатке пестицида и ветеринарских лекова, надзор увоза и извоза, методе анализе и узорковања, адитиве у намирницама и сл.

У оквиру Кодекс алиментаријус комисије постоје радне групе које се баве појединим сегментима из области безбедности хране. Ове радне групе дају предлоге о увођењу нових одредби, и те предлоге шаљу у свих

186 земаља чланица, које имају право да дају своје приредбе и сугестије. Тек кад се нека нова одредба усвоји консензусом, односно када је сви верификују, она улази у Кодекс алиментаријус, а не на основу надгласавања.

Република Србија је чланица ове комисије и у њеним радним групама заступају је представници Министарства пољопривреде и заштите животне средине.

За оне који желе да сазнају више

1. Herbal Medicinal Products, Званична презентација Генералног директората за здравље и сигурност хране, доступна на: www.ec.europa.eu
2. Understanding Codex Alimentarius, Secretariat of the Joint FAO/WHO Food Standards Programme, FAO Rome, 2006, доступно на: www.fao.org
3. Државе чланице Codex Alimentarius Комисије www.fao.org

Мит 13

#ЗбогомКривимКраставцима ИКвргавимШаргарепама

Банане, краставци, шаргарепе, као и многи други производи који се налазе у промету на тржишту ЕУ, класификовани су на различите начине с обзиром на њихов квалитет. Ова квалификација, између осталог, може да обухвата величину и облик неког производа и она је направљена преваходно због заштите потрошача. Краставци не морају бити прави, банане не морају бити само криве, а потрошачима су доступне и квргаве шаргарепе. Класификација ових и других производа, регулисана правилима ЕУ, омогућава потрошачима тачне, поуздане и проверљиве информације о квалитету и типу производа који могу да купе и тиме се обезбеђују њихова права.

„...1995. Европска унија је издала упутство за гајење банана и краставаца. У том упутству се каже да банане са екстремним или ружним облицима треба да буду одбачене. А такође и краставци. Они који нису довољно прави, то јест криви, да се не продају. Иницијатива је укинута 2008. пошто су приметили да кривим краставцима и бананам ништа не фали, али је криви ипак стекао лошу репутацију.“

Извор: Вечерње новости, објављено 1. новембра 2014.

Чланак доступан на адреси: www.novosti.rs

Занимљивост

У протеклих 10 година ЕУ је потрошила 3,3 милијарде евра на политику сигурности хране, укључујући 2,2 милијарде евра на посебне програме који за циљ имају искорењивање болести код животиња. Планирани буџет ЕУ за политику безбедности хране за 2014-2020. износи 2,2 милијарде евра.

У Европи се годишње баца више од 90 милиона тона хране – губици хране у пољопривреди и одбачена риба нису обухваћени овом проценом. ЕУ намерава да преполови количину отпада од хране до 2020. као део своје стратегије рационалног управљања ресурсима. Једна од краткорочних иницијатива је подизање свести потрошача о отпаду од хране.

ЕУ је 2012. покренула кампању (Stop food waste, доступно на: www.ec.europa.rs) која обухвата савете за планирање приликом куповине хране, одговорно управљање купљеном храном (употреба хране пре истека рока за њено коришћење), планирање оброка у ресторанима и кантинама и сл. који воде ка смањењу отпада од хране.

За оне који желе да сазнају више

1. Правила ЕУ о квалитету банана неопходном за њихово стављање у промет на тржишту ЕУ (Commission Implementing Regulation (EU) No 1333/2011 of 19 December 2011 laying down marketing standards for bananas, rules on the verification of compliance with those marketing standards and requirements for notifications in the banana sector), доступно на: www.eur-lex.europa.eu

2. О безбедности хране, Званична презентација Европске комисије доступна на: www.ec.europa.eu
3. Пољопривреда и безбедност хране, званична презентација Делегације Европске уније у Републици Србији доступна на: www.europa.rs

Мит 14

**#КрајЗаСрпскеТрадиционалнеПроизводе,
#ОдФутошкогКупусаПрекоХомољског
МедаДоПиротскогСира**

Чланство Србије у ЕУ омогућиће препознавање одређеног српског производа, чиме ће се паралелно повећати препознатљивост региона из ког производ долази, повећаће се извозне могућности региона у односу на друге регионе и производе који немају заштићено порекло или заштићени поступак производње.

Чланство Србије у ЕУ неће условити наше произвођаче тиме да морају регистровати ознаку географског порекла производа и традиционалних специјалитета. Традиционални производи су део српског гастрономског и културног наслеђа и идентитета. Производи са ознакама географског порекла гарантују да су њихова специфичност и квалитет настали у споју природних ресурса и традиције, специфичних знања и вештина. У Србији постоје 33 производа који су заштићени именом

"Можемо само да жалимо што нисмо благовремено заштитили национално пиће под називом шљивовица, већ му морамо додати префиксе у облику географских назива, нпр. Ваљевска шљивовица, Чачанска и слично".

Извор: Бизнис и финансије, објављено 13. октобра 2015.
Чланак доступан на интернет адреси: www.bif.rs

порекла или географском ознаком на националном нивоу, и то: пиротски качкаваљ и ћилим, ужичка говеђа пршута, сремски кулен, ртањски чај, кривовирски качкаваљ, кладовски кавијар, лесковачко роштиљ месо, лесковачки ајвар, сјенички овчији сир, сјеничка јагњетина, футошки свежи и кисели купус, хомољски мед, петровска клобаса, ариљска малина, ечански шаран и други.

У Европској унији спорови око имена и заштите географског порекла производа нису ретки. Понекад се дешава да више држава полаже право на име за исти или сличан производ, што може бити плод различитих фактора. У таквим ситуацијама, државе се унутар ЕУ могу споразумети о употреби хомонимних назива или могу регистровати као заштићену заједничку дестинацију

порекла. Постоји читав скуп прописа Европске уније који детаљно регулишу ову област.

Пољопривредни произвођачи, према правилима ЕУ, имају могућност да докажу да одређени производи имају посебна својства и квалитет који су везани за географско порекло или за традиционалан начин производње, и на тај начин заштите своје производе именом порекла или географском ознаком.

Произвођачи традиционалних производа на овај начин могу да унапреде квалитет својих производа, одвоје свој производ од сличних и постигну бољу цену на јединственом ЕУ тржишту, јер производи са ознакама квалитета постижу у просеку вишу цену од истих таквих производа који немају заштићено порекло или заштићен поступак производње.

Србија је мала земља са уситњеном производњом. Српски произвођачи ће бити конкурентни на европском тржишту квалитетом производа, у чему ће им значајно помоћи правила ЕУ о заштити ознаке географског порекла и традиционалних специјалитета.

Занимљивост

Правом на ознаку географског порекла штите се две врсте ознака:

1. име порекла – квалитет и битна својства производа су искључиво условљени географском средином и комплетан процес настанка производа се спроводи на том географском подручју и
2. географска ознака – квалитет производа се приписује одређеној географској територији, а процеси

припреме, прераде и паковања се у целини спроводе на неком географском подручју. ЕУ пружа и трећи ниво заштите за гарантовано традиционалне специјалитете специфичне за одређено подручје.

За оне који желе да сазнају више

1. Најчешћа питања и одговори везани за ознаке географског порекла: www.zis.gov.rs
2. Званична презентација Директората за пољопривреду и рурални развој која се односи на право ознаке географског порекла производа и традиционалних специјалитета: www.ec.europa.eu
3. ДООП база ЕУ (Database of Origin and Registration) – База где се могу наћи сви регистровани производи или производи у процесу регистрације за заштиту имена порекла, географске ознаке или традиционалног специјалитета: www.ec.europa.eu

Мит 15

#ОдливМозговаУЕУ

“Испод светлуцаве глазури, коју су обезбедили колонијална прошлост и ЕУ фондови, крије се реалност која је непријатно слична овој нашој, сиромашној балканској стварности. Када се неко у Србији позива на Европу, обично мисли на Немачку, Аустрију или Шведску. И фрустрације овдашњим стањем („Нисмо ми Европа“) и визија обећане „европске будућности“ редовно бивају праћене реченицама типа – „Ма знам ја како је тамо, био сам у Минхену“. Али, права слика, она која је релевантна за разумевање положаја Србије и онога шта стварно можемо да очекујемо ако икада уђемо у ЕУ, налазе се мало јужније, у Катанији или Порту, на ободима Медитерана, где су деценије европеизације и „луног приступа ЕУ фондовима“ изродиле егзодус становништва коме се не назире крај, запуштене градове и огромну, хроничну незапосленост.”

Извор: НИН, објављено 27. августа 2015.

Досадашња искуства из проширења ЕУ показују да није дошло до великих пресељења из једне у другу државу чланицу ЕУ ради запошљавања. Слобода кретања људи (у овом случају радника) представља једну од суштинских слобода на којој почива јединствено тржиште ЕУ. Позитивни ефекти деловања јединственог тржишта утичу на унапређење економског благостања у новим државама чланицама. Десет држава југоисточне Европе које су у Европску унију приступиле 2004. године повећале су свој БДП по глави становника за 71% у периоду од 2003. до 2014. године. Од земаља у окружењу највиши просечни БДП по глави становника имају Словенија и Хрватска, дакле земље чланице Европске уније. У овим земљама месечне бруто минималне зараде су 790 евра у Словенији и 400 евра у Хрватској (према подацима Евростата и ММФ-а Србија има тренутно два пута мањи бруто друштвени производ по глави становника од Хрватске и чак четири пута мањи од словеначког).

Имајући у виду наведено, са разлогом можемо очекивати да ће чланство у Европској унији донети српској привреди

раст и БДП-а и извоза – окружење које ће стимулирати наше људе да остану у својој држави и живе од сопственог рада.

Неоспорно је да ће наши грађани моћи равноправно да конкуришу за радна места у свим државама чланицама ЕУ након ступања Србије у чланство. Радници из Србије ће имати право на рад без радне дозволе у државама чланицама ЕУ и приликом запошљавања ће остваривати иста права као радници тих држава. Ова права се, међутим, неће примењивати по аутоматизму са чланством Србије у ЕУ. У пракси могу да постоје различита ограничења слободном кретању радника из „нове“ државе чланице, која дефинише свака држава чланица ЕУ понаособ, а која се могу примењивати чак и 7 година након ступања у ЕУ нове државе чланице.

Чланство Србије у ЕУ, такође, не подразумева аутоматски смањење незапослености и останак радне снаге у Србији. Србија мора да усклади и унапреди свој систем образовања и понуду на тржишту рада, како би одговорила на промене у структури европске и светске привреде и актуелне

глобалне трендове у запошљавању. Овде се, између осталог, мисли на:

1. стицање компетенција, неопходних за даље учење и ангажовање на тржишту рада – кроз опште образовање и обуке, било путем формалног или неформалног учења,
2. спровођење Европског оквира квалификација кроз успостављање националног оквира,
3. стварање стратешког и нормативног оквира за спровођење концепта „флексибилности“ – са циљем смањења сегментације тржишта рада и лакшег постизања равнотеже између посла и породичног живота.

Занимљивост

Незапосленост младих старосне доби 15-24 године у Републици Србији је веома изражена. Стопа незапослености младих у 2014. години износила је 47,1%, што је знатно изнад опште стопе незапослености (19,7% за становништво радног узраста 15-64). Стопа запослености младих (15-24) је веома ниска и у 2014. години износила је 14,8%, односно, посматрајући 2013. годину (14,5%), незнатно је повећана.

ЕУ је, у оквиру своје стратегије Европа 2020, покренула „Агенду за нове вештине и нова радна места“. Унија ће, између осталог, кроз ову агенду нарочито подржати:

1. прилагођавање законодавног оквира на нивоу држава чланица, нарочито у вези са радним временом и новим ризицима за сигурност на раду,
2. промовисање и олакшавање мобилности радне снаге уз подршку структурних фондова и
3. постизање заједничког оквира за европске вештине, компетенције и занимања.

ЕУ је покренула иницијативу ЕУРЕС (The European Job Mobility Portal). ЕУРЕС је мрежа за радну мобилност у коју су укључене све земље ЕУ, Исланд, Лихтенштајн, Норвешка и Швајцарска. У оквиру ЕУРЕС-а се пружају информације, смернице и услуге посредовања при запошљавању послодавцима, онима који траже посао и свим грађанима који желе да искористе предности слободног кретања радника.

За оне који желе да сазнају више

1. Запошљавање, социјална питања и укључивање – званична публикација Европске комисије, Генералног директората за комуникације, доступна на: www.europa.eu
2. Званична презентација Агенде за нове вештине и нова радна места: www.ec.europa.eu
3. EURES – Европски портал за мобилност при запошљавању: www.ec.europa.eu

Мит 16

#ЕУЕксплоатишеРаднике

"ЕУ није створена зато да би радницима било боље, него зато да им се наметне ропски јарам у којем ће намицати огромне профите мултинационалним компанијама. Једно од темељних начела ЕУ је слобода кретања људи, робе, услуга и капитала. Осврнимо се на слободу кретања људи. Та слобода укључује право уселити се неометано у сваку чланицу ЕУ, дакле и у Србију кад би она постала чланица. Када је Шпанија прије 14-ак година ушла у ЕУ, имала је 400.000 странаца. Данас их има пет и по милиона, док се у Пољску, након уласка у ЕУ, населило 160.000 Вијетнамаца. Факт је, а што многи људи не знају, да ће сви грађани ЕУ, који промене пребивалиште, те се пријаве рецимо у Србији, аутоматски имати право гласа и да буду изабрани рецимо за градоначелника."

Извор: Интермагазин, објављено 28. децембра 2013.
Чланак доступан на адреси: www.intermagazin.rs

Радна недеља у Србији је међу најдужим у Европи. Радимо дуже од већине држава чланица Европске уније за плате које су међу најмањим у целом региону. ЕУ одређује минимум стандарда које државе чланице морају да поштују у области радног права, социјалног и здравственог осигурања. Државе чланице уређују ову област у складу са својом традицијом.

Према подацима Републичког завода за статистику, запослени у нашој земљи у уобичајеној радној недељи у просеку раде 42,7 сати. Поређења ради, запослени са пуним радним временом у Немачкој (41,4), Француској (40,4), Холандији (40,9) или Финској (40,1) имају краћу радну недељу. Политика ЕУ у области запошљавања те-

жи ка високом степену права радника, а у појединим земљама чланицама ЕУ је све присутнији тренд опадања броја радних сати.

Шведска је, на пример, прошле године експериментално увела шесточасовно радно време тако што им је радни дан трајао шест сати, али за пуну плату. Влада Шведске почела је са овим експериментом у нади да ће краће радно време утицати на смањење боловања, а да ће истовремено подстаћи продуктивност на послу.

Радници имају плаћен годишњи одмор и не раде за државне празнике, али постоји велика разлика када је у питању дужина плаћеног одсуства. У Србији запослени

имају право на одсуство са рада уз накнаду зараде (плаћено одсуство) у укупном трајању до пет радних дана у току календарске године. Све државе чланице Европске уније, међутим, подлежу законима ЕУ из ове области који налажу најмање четири седмице плаћеног одсуства за сваког радника, односно најмање 20 дана. У Немачкој и Данској радници имају право на чак месец дана плаћеног одсуства. Томе треба додати и државне празнике, којих у ЕУ има отприлике десет. Дакле, у Европској унији укупан број дана одмора и државних празника варира од 27 у Румунији, до 40 у Немачкој и Данској.

На нивоу ЕУ се доноси законодавство којим се, такође, обезбеђују минимални захтеви повезани са здрављем и сигурношћу запослених. Институције ЕУ, у сарадњи са Европском агенцијом за здравље и сигурност на раду и Европским удружењем за побољшање животних и радних услова, пружају информације и смернице и промовишу безбедно и здраво радно окружење. Посебна пажња се посвећује једнаком поступању према радницима, правилима у вези са недељним одмором, ноћним радом, као и безбедношћу и здрављем на раду.

Занимљивост

Према подацима Европске агенције за статистику, најпродуктивније државе у Европи су скандинавске земље – Данска, Шведска и Норвешка, као и Белгија, Немачка, Луксембург и Холандија. Еуростат је израчунао, поредећи однос између укупно произведених добара и услуга (БДП) и укупног броја радних часова у току обрачунског периода, да је данска привреда у 2013. години била чак 11 пута продуктивнија од бугарске и 9 пута продуктивнија од румунске привреде. У исто време запослени у Данској радили су током седмице око 33 са-

та, тј. седам сати краће него радници у Бугарској или Румунији.

ЕУ и државе чланице заједно координишу осмишљавање и примену националних социјалних политика на подручју целе ЕУ, како би се радницима омогућило примање пензија и накнада за социјалну помоћ приликом промене радног места и запослења у дугој држави ЕУ. Мрежа европских служби за запошљавање (ЕУРЕС) олакшава послодавцима запошљавање радника из иностранства, а радницима проналазак посла у иностранству.

За оне који желе да сазнају више

1. Основно о политици запошљавања и социјалној политици ЕУ – званични сајт ЕУ, доступно на:
www.europa.eu
2. Запошљавање, социјална питања и укључивање – званична публикација Европске комисије, Генералног директората за комуникације, доступна на:
www.europa.eu
3. Европски портал за мобилност при запошљавању:
www.ec.europa.eu

Мит 17

#НећеБитиПослаЗаСрпскогСељака

“Ако Србија добро припреми своју пољопривреду за улазак у Европску унију, онда би она могла од тога да има велике користи. Ако се, међутим, не припремите како треба, то би за вас могла да буде чиста пропаст: може да вам се догоди да изгубите земљу, јер сте је продали за будзашто, а да ваши сељаци постану надничари код страних или тајкунских пољопривредних гиганата.”

Извор: Вести online, објављено 26. фебруара 2014.
Чланак доступан на адреси: www.vesti-online.com

Уласком Србије у ЕУ српски пољопривредници неће бити дискриминисани у односу на колеге из земаља ЕУ у погледу коришћења инструмената заједничке пољопривредне политике ЕУ. Право на директну помоћ и друге користи које нуди заједничка пољопривредна политика ЕУ имаће сви регистровани пољопривредни произвођачи који поштују правила производње у вези са здрављем људи, животиња и биљака, који штите животну средину и воде рачуна о добробити животиња и они који земљиште одржавају у складу са добром пољопривредном праксом у ЕУ.

Сви пољопривредни произвођачи из Србије имаће иста права на подстицаје и субвенције у тренутку када Србија постане држава чланица ЕУ, с тим што ће се

висина те подршке постепено усклађивати до оног нивоа који важи за тзв. старе чланице ЕУ.

Чланство Србије у ЕУ имаће директан утицај на приходе пољопривредника кроз примену јединствене царинске политике ЕУ и промену износа и структуре субвенција.

Пољопривредници ће и даље моћи да рачунају на подршку државе за унапређивање њихове конкурентности. Буџет ЕУ за пољопривреду, односно за заједничку пољопривредну политику, износи више од трећине укупног буџета ЕУ, те ће – без обзира на могуће измене у овој области – субвенције државе сигурно бити и веће. Један од кључних извора за одрживе пољопривредне субвенције су фондови ЕУ који стоје на рас-

полагању државама чланицама, али и државама које имају статус кандидата.

Србија ће чланством у ЕУ имати прилику да повећа износ средстава намењених руралном развоју, изградњи инфраструктуре и конкурентности српске пољопривреде. Нарочито ће порастати субвенције за улагања у модернизацију великих комерцијалних домаћинстава и удружења малих пољопривредника. Конкуренција ће сигурно бити већа, али ће и тржиште од више од пола милијарде људи – без царинских и трговинских препрека – отворити простор за бољи пласман производа. Искуства и прве студије о промени зараде пољопривредника у 10 нових држава јасно указују да је дошло до великог повећања зарада пољопривредника, што се може очекивати у Србији када постане држава чланица.

Занимљивост

ЕУ је развила посебне шеме подршке младим пољопривредницима са одговарајућим знањима и вештинама (до 40 година старости) да направе суштинске промене у раду на својим газдинствима. Шема по-

дршке подразумева финансијску помоћ, бонусе за инвестиције, одложени период („грејс-период“) за увођење стандарда ЕУ и сл.

Нека од истраживања тржишта ЕУ показују да Србија на европско тржиште треба да пласира производе који имају врхунски квалитет са уграђеном додатом вредношћу (нпр. начин прераде производа), органске производе, препознатљиве специфичне традиционалне локалне производе и услуге.

Србија остварује суфицит у трговини пољопривредним производима са ЕУ. Огроман значај тржишта ЕУ као извозне дестинације за пољопривредне производе из Србије се огледа у чињеници да је Србија, на пример, у 2013. од укупног извоза пољопривредних производа више од 52% извезла у ЕУ. Извоз поврћа и воћа (223,1 мил. евра) и житарица и производа од житарица (204,5 мил. евра) налазе се међу првих пет одсека са највећим учешћем у извозу Србије (класификација према одсецима Стандардне међународне трговинске квалификације – СМТК, извор: Спољнотрговинска робна размена Републике Србије, април 2016. Саопштење за јавност, Републички Завод за статистику, Београд, мај 2016.)

За оне који желе да сазнају више

1. Званична презентација пољопривредне политике ЕУ - Генерални директорат за комуникације, доступно на: www.europa.eu
2. Републички завод за статистику – попис пољопривреде 2012: www.popispoljoprivrede.stat.rs
3. Мере подстицаја за пољопривредне произвођаче, доступно на званичној интернет презентацији Управе за аграрна плаћања: www.uap.gov.rs

Мит 18

#СвеЋеНашеПокуповати

"Права невоља тек долази. Државних ораница остало је у Војводини таман онолико колико потражују удружења дунавских Шваба. Омогућиће се распродаја ораница странцима. Рокфелеров европски капитал спремно чека прилику."

Извор: Нова српска политичка мисао, веб портал, објављено 13. фебруара 2016.

Чланак доступан на адреси: www.nspm.rs

Србија се обавезала да либерализује тржиште пољопривредним земљиштем по истеку четврте године од ступања на снагу Споразума о стабилизацији и придруживању (2017. године). Свакој од земаља чланица ЕУ или земаља кандидата је, међутим, остављено на слободну вољу како ће уредити домаће законодавство по питању општих услова за стицање својине над пољопривредним земљиштем. Према одредбама Споразума о стабилизацији и придруживању, Србија након 2017. године не сме никога да спречи у намери да купује пољопривредно земљиште, укључујући и стране држављане. Србија, међутим, има пуну слободу да унапреди свој законодавни оквир у овој области са циљем да спречи било какву злоупотребу у процесу сти-

цања својине над пољопривредним земљиштем, али и може да пропише врло строге услове ко уопште и под којим условима долази у обзир као потенцијални купац/корисник пољопривредног земљишта (примера ради, у Данској не можете постати власник земље ако немате одређени степен образовања и доказ да у селима живите 25 година без прекида).

Иако је слобода куповине и продаје део тржишне економије, не постоји могућност да неко на силу купује наше некретнине или пољопривредно земљиште. Није забележен случај да је након уласка у ЕУ покуповано земљиште неке државе чланице. Одлука о томе када ће, коме и под којим условима власник продати своју нек-

ретнину или пољопривредно земљиште увек зависи искључиво од самог власника.

Најважнији предуслови за добро функционисање тржишта пољопривредног земљишта су сигурност права на власништво и закуп, јасне и једноставне процедуре, равноправан однос потенцијалних купаца/инвеститора (домаћих и страних), односно спречавање монополског и повлашћеног положаја одређених инвеститора. На овај начин ствара се основ за то да купци пољопривредног земљишта буду лица (физичка и правна) која се већ баве пољопривредном производњом, имају беспрекорну пословну репутацију и намеравају да пољопривредно земљиште користе у складу са добрим пољопривредним праксама. Њиховим доласком очекује се и техничко технолошка модернизација пољопривредне производње и тиме раст конкурентности српских пољопривредних производа на европском тржишту.

Занимљивост

Република Србија располаже са 5,05 милиона хектара пољопривредног земљишта, од чега се 73% површина користи на интензиван начин (у виду ораница, воћњака и винограда), док 27% пољопривредних површина чине природни травњаци (ливаде и пашњаци). Доминантан део пољопривредних површина – 3,279 милиона хектара одн. 65% – користи се у виду ораница, од чега се око 7% годишње не користи (остаје у виду угара или необрађеног земљишта). Према обиму и структури расположивих пољопривредних површина, Србија спада у ред европских земаља са повољним земљишним ресурсима, будући да располаже са 0,7 ха пољопривредног, одн. 0,45 ха ораничног земљишта по становнику. Истовремено, однос површина ораничног

земљишта и сталних усева према површинама ливада и пашњака (71.29%) је међу повољнијима у односу на друге европске земље.

Сектор пољопривреде у Србији упошљава више од 21 одсто од укупне радне снаге и остварује извоз већи од 2,1 милијарду евра, што обухвата безмало четвртину извоза из земље.

За оне који желе да сазнају више

1. Стратегија пољопривредног и руралног развоја Републике Србије за период 2014-2024. година, доступна на: www.mpzss.gov.rs
2. Најважнији статистички подаци у области пољопривреде на нивоу ЕУ и држава чланица за 2015. годину, доступно на: www.ec.europa.eu
3. Пољопривреда, званична публикација Европске комисије, Генералног директората за комуникације, доступна на: www.europa.eu

Мит 19

ЕУ Порези Скупља Храна

Правилима ЕУ се утврђује законски оквир за стопе пореза на додату вредност (ПДВ) у државама чланицама ЕУ, али владе држава чланица имају могућност да изаберу висину основне стопе и евентуалне изузетке, тј. додатно снижене стопе ПДВ-а или пореска ослобађања за производе и услуге који су наведени у постојећем правном оквиру. ЕУ, дакле, не одлучује директно о наплати пореза или утврђивању стопа за опорезивање. Износ пореза који се плаћа одређује влада државе чланице, а не ЕУ.

Пошто свака држава чланица одређује стопе ПДВ-а за све – уз једино ограничење да општа стопа не може бити мања од 15 и нижа стопа мања од 5 одсто, као и уз бројне могућности за додатно снижавање стопа ПДВ-а и пореска ослобађања – постоји основ да Србија задржи важеће пореске стопе и након приступања Европској унији.

„...Дакле, Унија ће увести порез на хлеб и млеко, значи основне намирнице које користимо свакодневно, а смањити на храну за бебе. Значи, смањење пореза на храну коју користимо само првих пар месеци свог живота, а повећање пореза на намирнице које користимо цео живот!... Уђемо ли у Унију, захваљујући европском опорезивању, неминовно ће доћи и до других поскупљења. Тако ће плин обавезно поскупети 30-100% (највероватније, ипак, као и струја и цигарете, само до 50%), кафа 5-23% па лож уље и дрво за огрев 15%. Српским грађанима, ако се одлуче да живе у Унији, поскупљења не гину. И то неће бити хир владајуће странке (ма која била на власти), него је напросто реч о усклађивању с европским прописима које се мора спровести, јер се Србија на то обавезала.“

Извор: Интермагазин, објављено 3. децембра 2015.
Чланак је доступан на адреси: www.intermagazin.rs

У Србији је 2014. године посебна, тј. нижа стопа ПДВ-а која се примењује на храну, угоститељске услуге и лекове, повећана са 8% на 10% и сада је међу вишима у Европи. У Европској унији нижу посебну стопу имају Белгија, Бугарска, Немачка, Естонија, Грчка, Хрватска, Ирска и Кипар. Основна стопа ПДВ-а од 20 одсто иста је у Србији као и у шест чланица ЕУ – Бугарској, Естонији, Холандији, Аустрији, Словачкој и Француској.

Државе чланице могу да уведу специјалне пореске стопе у складу са Директивом Савета 2006/112/ЕЗ о заједничком систему пореза на додату вредност. Могу да их примењују све државе чланице које су због Директиве ЕУ морале да повећају своје пореске стопе за више од два одсто. Специјалне стопе примењују Шпанија, Француска, Ирска, Италија и Луксембург. У Шпанији, Ирској, Италији и Луксем-

бургу се за намирнице наплаћују ове специјалне пореске стопе. Изузетак од пореских прописа Европске уније су и специјалне стопе ПДВ-а које су ниже од прописаних 5% и имају за циљ постепено усклађивање националних закона између 3 и 4.8 одсто. У Француској специјална стопа ПДВ-а износи 2.1 одсто и наплаћује се за лекове, дневне новине и часописе.

ЕУ не може да одређује како ће државе чланице трошити своје приходе од пореза. Због све веће међусобне зависности националних привреда, државе чланице ЕУ покушавају да ускладе своје економске политике са политикама и правним оквиром на нивоу ЕУ и држава чланица, делимично и на темељу препорука ЕУ. Неке од тих препорука се односе на националне пореске политике које би требало да буду праведније, сврсисходније и погодније за остваривање привредног раста.

Занимљивост

Нулте пореске стопе дозвољене су у Великој Британији и Ирској, које су их имале и пре усвајања директиве о заједничком систему пореза на додату вредност, као и у Белгији, Данској, Италији, Малти, Финској и Шведској. На пример, у Великој Британији и Ирској одећа и обућа за децу су ослобођене од плаћања ПДВ-а. У Ирској се за лекове за људску употребу и за лечење животиња такође не наплаћује порез. У Малти се не плаћа порез на промет прехранбених производа за људску исхрану, осим за сладоледе, чоколаде и пића која подлежу акцизама.

По избијању светске економске кризе, на нивоу ЕУ се развио поступак за сарадњу у усклађивању националних политика под називом Европски семестар. Ради снажнијег економског усклађивања међу државама чланицама, Европска комисија издаје годишње препоруке по државама чланицама.

ЕУ у оквиру програма Фискалис 2020. помаже чланицама ЕУ у управљању њиховим пореским политикама. Подршка укључује успостављање и управљање форумом за размену најбољих пракси и сарадњу између држава чланица у осмишљавању и спровођењу пореских политика.

За оне који желе да сазнају више

1. Званична презентација пореске политике ЕУ - Генерални директорат за комуникације, доступно на: www.europa.eu
2. Европски семестар 2016 – Препоруке Европске комисије за усклађивање економских политика земаља чланица, доступно на: www.ec.europa.eu
3. Званична интернет презентација програма Фискалис 2020, доступно на: www.ec.europa.eu

Мит 20

#СлабиУсисивачиПрљавиТеписи

ЕУ је, у складу са својим политикама у области заштите животне средине и рационалног, одговорног управљања енергијом, направила амбициозан план према коме ће са тржишта ЕУ у периоду 2013-2017. година бити избачена сва опрема за чишћење чија снага прелази 900 вати. Поред тога, сви ови производи морају да имају тзв. налепнице енергетске ефикасности, које ће јасно и недвосмислено показивати количину потрошене енергије, квалитет усисавања и испуштања прашине.

Ово није забрана за „усисиваче који добро усисавају“. Ова забрана се односи на усисиваче који троше превише енергије и самим тим су енергетски неефикасни. Нови прописи ЕУ, такође, регулишу способност усисивача да сакупља прашину, ниво емитоване буке, количину пра-

„Популарни модели усисивача које милиони грађана користе у својим кућама и становима ускоро ће бити редизајнирани и замењени еколошки мање штетним моделима са смањеном способношћу да из тепиха извуку нечистоће. Брисел је ову одлуку објаснио жељом да умање загађење животне средине, а да мисле озбиљно сведочи и план да се у наредне три године из употребе избаци сва опрема за чишћење чија снага прелази 900 вати. Снага усисивача које народ купује увелико прелази препоруке Европске уније, па је у домаћинствима широм Европе, међу апаратима за чишћење, највише оних од 2.000 вати... Како већина грађана Србије купује усисиваче од 2.000 вати, па навише, чини се да ће нам што смо ближи ЕУ, теписи бити све прљавији.“

Извор: Блиц, објављено 28. октобра 2013.

Чланак доступан на интернет адреси: www.blic.rs

шине која настаје приликом коришћења усисивача и дужину трајања компоненти усисивача.

Апсолутно је могуће и да „слабији“ усисивачи који су енергетски ефикаснији могу да ефикасно уклањају прашину. Комбинација фактора која, између осталог, укључује дизајн мотора и цилиндра за усисавање, уз редовно пражњење сакупљене прашине из усисивача и чишћење филтера, и те како производи жељени резултат приликом усисавања прашине.

Енергетски ефикаснији усисивачи су добри за потрошаче, јер троше мање енергије (самим тим утичу на смањење рачуна за струју), праве мање буке, а

нови систем енергетских налепница олакшава избор приликом куповине.

Занимљивост

Студије рађене на нивоу ЕУ су показале да енергетски ефикаснији усисивачи могу да уштеде 19 терават сати (TWh) енергије годишње до 2020. године. Поређења ради, ово је количина енергије која може да обезбеди неометани рад Лондонске подземне железнице за 20 година.

Иницијатива за енергетски ефикасније уређаје и енергетске налепнице је уведена за замрзиваче и фрижидере пре скоро 25 година. Они данас троше 1/3 енергије у поређењу са тим периодом. Две године након што су оваква правила уведена за телевизоре, 70% телевизора на тржишту су класификовани у топ класу када је у питању енергетска ефикасност.

За оне који желе да сазнају више

1. Блог Европске комисије о најчешћим митовима о ЕУ, доступно на: blogs.ec.europa.eu
2. Званична веб страница ЕУ на којој је представљена класификација енергетске ефикасности апарата за домаћинство, доступна на: www.ec.europa.eu
3. Зашто и како да трошимо мање енергије у нашим кућама, публикација Агенције за енергетику Републике Србије, доступна на: www.aers.rs

Мит 21

#СтопЕколошкимСијалицама

ЕУ је постепено од 2009. године па до данас забранила употребу класичних сијалица без обзира на њихову снагу. Србија ће уласком у ЕУ бити обавезна да избаци старе сијалице из употребе и уведе нове „штедљиве“ сијалице од којих су најпознатије компактно флуоресцентне сијалице (ЦФЛ) и сијалице направљене од светлећих диода (Light Emitting Diode – ЛЕД).

Разлог за постепено повлачење класичних сијалица је веома низак коефицијент корисног дејства. У преводу, код ових сијалица се свега 5–10% одсто доведене енергије претвара у светлост, а остало иде на топлоту, што овакве сијалице чини потпуно енергетски неефикасним

“Еколошке сијалице садрже живу. Жива је моћни неуротоксин који је нарочито отрован за децу и труднице. Она је посебно отровна по мозак, нервни систем, јетру и бубреге. Она такође може изазвати оштећење кардиоваскуларног, имуног и репродуктивног система. Жива може довести до појаве тремора, нервозе, несанице, губитка памћења, главобоље, рака и Алцхајмера.”

Извор: Webtribune, објављено 26. априла 2015.
Чланак доступан на адреси: www.webtribune.rs

и несврсисходним када је у питању њихова примарна улога.

Потенцијална опасност од употребе ЦФЛ сијалица је преувеличана. Ради поређења, ЦФЛ сијалица садржи 3–5 мг живе, што је отприлике стоти део у односу на количину живе коју садрже старији топломери и термометри који се још могу наћи у нашим домаћинствима. Студије рађене у ЕУ и САД показују да се приликом пуцања сијалице ослобађа врло мала количина живе (из поломљене ЦФЛ сијалице у року од 24 часа може да исцури 0,04 до 0,7 мг живе). Ова истраживања показују да су потребне недеље да поломљена

сијалица ослободи у ваздух количину живе која може угрозити здравље детета.

У случају квара ЦФЛ или ЛЕД сијалице, обе врсте сијалица се могу рециклирати као и обичне сијалице.

Занимљивост

ЦФЛ и ЛЕД сијалице су пет пута ефикасније у односу на класичне сијалице и троше до 60 до 80% мање енергије.

Коришћењем ЦФЛ и ЛЕД сијалица се ефикасно и одговорно користи енергија. Највећи загађивач ваздуха живом су управо термоелектране које раде на фосилна горива и њиховом употребом производе електричну енергију. Коришћењем ЦФЛ и ЛЕД сијалица, у ствари, смањује се количина живе у ваздуху и животној средини услед смањења потреба за енергијом насталом из фосилних горива.

За оне који желе да сазнају више

1. Блог National Geographic посвећен енергетској ефикасности: energyblog.nationalgeographic.com
2. Званична веб презентација Европске комисије посвећена производима за осветљење, налепницама за енергетску ефикасност и еко дизајну, доступна на: ec.europa.eu
3. Инфографици о коришћењу енергије у ЕУ, званична веб презентација Европске комисије, доступна на: ec.europa.eu

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

341.217.02(4-672EU:497)

ПАВЛОВИЋ, Владимир М., 1977–
Митови о Европској унији / Владимир М. Павловић. –
2. изд. – Београд : Република Србија, Министарство за
европске интеграције, 2017 (Београд : Књига Комерц).
– 47 стр. : илустр. ; 21 см

Податак о аутору преузет из колофона. – Тираж 600.
– Реч издавача: стр. 7.

ISBN 978-86-84979-71-3

а) Европска унија – Придруживање – Србија
COBISS.SR-ID 247659276

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ЗА ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ